

приредио
СЛАВОЉУБ ЛУКИЋ

НАСТАВНИ ПЛАН И ПРОГРАМ ИЗ ПРАВОСЛАВНЕ ВЈЕРОНАУКЕ

КАТИХЕТСКИ ОДБОР
БАЊА ЛУКА
2016

ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

- Да се ученици уведу у област духовно-вјерског живота, са посебним освртом на Православну хришћанску вјеру којој припадају;
- Да ученици постану добро и правилно информисани о Православној вјери у складу с њиховим духовним и интелектуалним узрастом, те да се у оквиру породице уводе у практичан хришћански живот;
- Да се развија осјећај личне одговорности и самосвјесне обавезе, да би се могли правилно определијелити према добру и злу као основним моралним категоријама;
- Да се развију у самосвјесне и слободне личности, одговорне пред Богом и Црквом као духовном заједницом којој припадају;
- Да се развија код ученика правилан однос према породици и друштву, према људима који другачије живе, мисле и вјерују.

РАЗРЕД:	ДРУГИ
СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА:	1
ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА:	36

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Наставна тема	Оквирни број часова
1. Упознавање и поздрави	4
2. Молитва	5
3. Бог Творац свега свијета	6
4. Доба старозавјетних патријараха (праотаца)	10
5. Живот Јевреја у Египту	4
6. Излазак Јевреја из Египта и путовање у обећану земљу	7

Наставне јединице	Број часова	Исходи учења	Садржаји програма /Појмови
Тема 1: Упознавање и поздрави			
Упознавање са ученицима	1	Ученик може да: <ul style="list-style-type: none"> • покаже како треба правилно поздравити родитеље и старије; • покаже како треба поздравити и ословити свештеника; • препозна правилан однос према родитељима и старијим особама. 	<ul style="list-style-type: none"> • Поздрави. • Ословљавање свештеника. • Правилан однос према родитељима и старијим особама.
Поздрави родитеља	1		
Поздрави свештеника, наставника и старијих	1		
Систематизација	1		
Тема 2: Молитва			
О крсту	1	Ученик може да: <ul style="list-style-type: none"> • покаже како се треба правилно прекрстити; • покаже како се треба правилно молити; • процијени смисао и важност молитве. 	<ul style="list-style-type: none"> • Правилно се прекрстити. • Како се молити. • Важност молитве.
Крсни знак	1		
О молитви	1		
Молитва Господња - Оче наш	1		
Систематизација	1		
Тема 3: Бог Творац свега свијета			
Стварање видљивог свијета	2	Ученик може да: <ul style="list-style-type: none"> • препозна и опише слику Божијег стварања видљивог свијета и човјека; • опише живот Адама и Еве у рају; • упозна живот потомака Адама и Еве. 	<ul style="list-style-type: none"> • Божије стварање свијета и човјека. • Живот Адама и Еве у рају. • Потомци Адама и Еве.
Стварање човјека	1		
Живот у рају	1		
Дјеца Адама и Еве	1		
Систематизација	1		

Тема 4: Доба старозавјетних патријараха (праотаца)

Ноје и потоп	2	Ученик може да: <ul style="list-style-type: none"> • објасни велики потоп; • схвати значај Аврамове вјере; • упозна живот Исака и Јосифа. 	<ul style="list-style-type: none"> • Велики потоп. • Аврамова вјера. • Живот Исака и Јосифа.
Аврам и његова вјера	2		
Исак и његова дјеца	2		
Јосиф - његов живот	3		
Систематизација	1		

Тема 5: Живот Јевреја у Египту

Живот Јевреја у Египту	2	Ученик може да: <ul style="list-style-type: none"> • опише тежак живот Јевреја у Египту; • упозна најважније догађаје из Мојсијевог живота. 	<ul style="list-style-type: none"> • Живот Јевреја у Египту. • Мојсијев живот.
Мојсијев живот	1		
Систематизација	1		

Тема 6: Излазак Јевреја из Египта и путовање у обећану земљу

Излазак из Египта	2	Ученик може да: <ul style="list-style-type: none"> • опише излазак из Египта и путовање Јевреја по пустињи; • појасни догађај примања Десет Божијих заповијести; • опише прелазак Јевреја преко ријеке Јордан и улазак у обећану земљу. 	<ul style="list-style-type: none"> • Излазак из Египта. • Путовање по пустињи. • Примање Десет Божијих заповијести. • Улазак у обећану земљу.
Путовање према обећаној земљи	2		
Божији закон	1		
Улазак у обећану земљу	1		
Годишња систематизација градива	1		

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА

- Ликовна култура.
- Музичка култура.

ДИДАКТИЧКА УПУТСТВА И ПРЕПОРУКЕ

Наставне јединице се могу реализовати и у храму, уз практично вјежбање правилног поздрављања, ословљавања свештеника, осјењивања крсним знаком и правилног понашања у храму.

Подстаћи дјецу да сама смисле кратке молитве у којима ће замолити Бога да им да оно што им је потребно и да се захвале.

На часу користити слике, иконе и др.

Наставне јединице реализовати уз показивање слика из *Илустроване (Дјечије) Библије*, сликовница и сл.

Уколико је могуће ученицима приказати цртане филмове (нпр. „Прича о постању“, „Рајски врт“, „Нојева барка“, „Јосиф и његова браћа“, „Мојсије“ итд.).

Вјероучитељ треба кроз приче да пренесе ученику осјећај присутности Бога у нашем животу.

Приче треба да подстакну активност свих чула и омогуће активно учешће ученика.

Могућа је драматизација и илустрација прича.

РАЗРЕД:	ТРЕЋИ
СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА:	1
ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА:	36

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Наставна тема	Оквирни број часова
1. Доба пред Христово рођење	4
2. Христов живот до почетка проповиједи	6
3. Христов месијански рад	14
4. Христова искупитељска жртва	12

Наставне јединице	Број часова	Исходи учења	Садржаји програма /Појмови
Тема 1: Доба пред Христово рођење			
Пресвета Дјева Марија (родитељи, рођење и одвођење у храм)	1	Ученик може да: <ul style="list-style-type: none"> опише догађаје рођења и увођења у храм Свете Дјеве Марије; опише догађај рођења Светог Јована Крститеља; разумије значај празника Благовијести. 	<ul style="list-style-type: none"> Рођење и увођење у храм Свете Дјеве Марије. Рођење Светог Јована Крститеља. Благовијести.
Свети Јован Крститељ - рођење	1		
Благовијести	1		
Систематизација	1		
Тема 2: Христов живот до почетка проповиједи			
Рођење Христово - Витлејемска радост	2	Ученик може да: <ul style="list-style-type: none"> опише догађај рођења Христовог; појасни догађај поклоњења пастира и мудраца; опише догађаје у вези са бјекством Свете породице у Египат; разумије смисао и значај Христовог крштења. 	<ul style="list-style-type: none"> Христово рођење – Божић. Поклоњење пастира и мудраца. Бјекство Свете породице у Египат. Крштење Христово.
Поклоњење пастира и мудраца	1		
Бјекство Свете породице у Египат	1		
Крштење Христово	1		
Систематизација	1		
Тема 3: Христов месијански рад			
Апостоли - први Христови ученици	1	Ученик може да: <ul style="list-style-type: none"> наброји прве апостоле Христове; анализира Христова чуда; препозна поуке у Христовим причама; анализира поуке у бесједи на гори; 	<ul style="list-style-type: none"> Први апостоли Христови. Христова чуда. Христове поучне приче. Бесједа на гори. Христово Преображење. Васкрсење Лазарево.
Христова чуда: - Чудо у Кани Галилејској, - Васкрсење Јаирове кћери, - Чудесно умножење хљеба.	3		
Утврђивање	1		

Христове поучне приче: - Пустите дјецу к' мени, - Прича о сијачу и сјемени, - Прича о милостивом Самарјанину, - Прича о милостивом оцу, - Прича о богаташу и Лазару.	5	<ul style="list-style-type: none"> • опише догађај Христовог Преображења; • схвати догађај васкрсења Лазаревог. 	
Бесједа на гори	1		
Преображење	1		
Васкрсење Лазарево	1		
Систематизација	1		

Тема 4: Христова икупитељска жртва

Улазак у Јерусалим	1	<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • објасни начин уласка Господа Исуса Христа у Јерусалим; • опише догађај Тајне вечере; • објасни Јудино издајство и понашање других апостола; • опише догађаје који представљају страдање Господа Исуса Христа; • препозна важност Христовог Васкрсења и Вознесења. 	<ul style="list-style-type: none"> • Христов улазак у Јерусалим. • Тајана вечера. • Издајство Јудино и понашање других апостола. • Страдање Господа Исуса Христа. • Васкрсење Христово и јављања након Васкрсења. • Вознесење Христово.
Тајна вечера	2		
Јуда издајник	1		
Понашање осталих апостола	1		
Суђење и осуда пред Пилатом	1		
Распеће Христово и погреб	1		
Васкрсење Христово и јављање ученицима и браћи	2		
Вознесење Христово	1		
Систематизација градива	1		
Годишња систематизација градива	1		

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА

- Ликовна култура.
- Музичка култура.

ДИДАКТИЧКА УПУТСТВА И ПРЕПОРУКЕ

На часу користити слике из *Илустроване (Дјечије) Библије*, иконе, сликовнице и сл.

Уколико је могуће, ученицима приказати цртане филмове (нпр. „Божих“, „Васкрс“ итд.).

Задатак вјероучитеља је да ученике припреми за празнике, објашњавајући њихово значење, не само као спомен на догађај који се десио у давној прошлости, већ у смислу њиховог значаја за наш живот сада.

Посебно истаћи обичаје за Божић, Врбицу и Васкрс.

Научити ученике да пјевају тропаре и духовне пјесме о Божићу, Васкрсу и др.

РАЗРЕД:	ЧЕТВРТИ
СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА:	1
ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА:	36

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Наставна тема	Оквирни број часова
1. Старозавјетни Божији закон	8
2. Новозавјетни закон	5
3. Символ вјере	14
4. Свете тајне	9

Наставне јединице	Број часова	Исходи учења	Садржаји програма /Појмови
Тема 1: Старозвјетни Божији Закон			
Десет Божијих заповијести	1	Ученик може да:	<ul style="list-style-type: none"> • Десет Божијих заповијести. • Један Бог. • Идоли. • Дан Господњи. • Поштовање родитеља. • Убиство, прељуба крађа и лаж.
Прва и друга заповијест Божија	1	<ul style="list-style-type: none"> • наброји Десет Божијих заповијести; • упореди шта уређују заповијести на првој, а шта на другој каменој плочи; 	
Трећа заповијест Божија	1	<ul style="list-style-type: none"> • закључи шта нам се наређује, односно забрањује Божијим заповијестима; 	
Четврта заповијест Божија	1	<ul style="list-style-type: none"> • спозна значај испуњавања Божијих заповијести; • схвати постојање Једног Бога; 	
Пета и шеста заповијест Божија	1	<ul style="list-style-type: none"> • дефинише појам идола и других богова; • разумије непотребно узимање имена Божијег; 	
Седма и осма заповијест Божија	1	<ul style="list-style-type: none"> • схвати светковање седмог дана-Дана Господњег; • препозна значај поштовања родитеља; 	
Девета и десета заповијест Божија	1	<ul style="list-style-type: none"> • објасни гријехове: убиство, прељуба, крађа, лаж и жеља за посједовањем нечега туђег. 	
Систематизација градива	1		

Тема 2: Новозавјетни закон

Божије заповијести о љубави	1	<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● изложи и објасни двије највеће Христове заповијести; ● разумије суштину Хришћанске вјере; ● препозна поријекло и изворе Православне вјере; ● наброји најважније књиге Светог писма; ● схвати значај Светог писма. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Божије заповијести о љубави. ● Хришћанска вјера и о Хришћанској вјери уопште. ● Поријекло и извори Православне вјере. ● Свето писмо и његова подјела.
О Хришћанској вјери	1		
Поријекло и извор Православне вјере	1		
Свето писмо и његова подјела	1		
Систематизација градива	1		

Тема 3: Символ вјере

Хришћанско исповиједање вјере (историјат настанка)	1	<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● наброји дванаест чланова Символа вјере; ● препозна важност исповиједања Символа вјере; ● разумије и објасни садржај сваког члана Символа вјере; ● схвати да је Један Бог Отац Творац свега видљивог и невидљивог; ● појасни и дефинише ко је Друго Лице Свете Тројице, Господ Исус Христос; ● појасни и дефинише ко је Треће Лице Свете Тројице, Свети Дух; ● рашчлани и анализира да је Црква једна, света, саборна и апостолска; ● појасни значај крштења; ● схвати шта је васкрсење мртвих и живот будућег вијека. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Хришћанско исповиједање вјере. ● Символи и њихове потребе. ● Дванаест чланова Символа вјере. ● Бог-Творац и Свдржитељ. ● Господ Исус Христос (Син Божији, Оваплоћење, Распеће, Васкрсење и Вазнесење). ● Дух Свети (Животворни и од Оца исходи). ● Црква-једна, света и саборна. ● Крштење. ● Васкрсење мртвих и живот будућег вијека.
Први члан Символа вјере	1		
Други члан Символа вјере	1		
Трећи члан Символа вјере	1		
Четврти члан Символа вјере	1		
Пети члан Символа вјере	1		
Шести члан Символа вјере	1		
Седми члан Символа вјере	1		
Осми члан Символа вјере	1		
Девети члан Символа вјере	1		
Десети члан Символа вјере	1		
Једанаести члан Символа вјере	1		
Дванаести члан Символа вјере	1		
Систематизација градива	1		

Тема 4: Свете тајне

Свете тајне Православне Цркве	1	<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • наброји Свете тајне; • разумије и објасни сваку Свету тајну; • упореди и анализира које су то поновљиве, а које непоновљиве Свете тајне; • процијени важност приступања и учешћа у Светим тајнама. 	<ul style="list-style-type: none"> • Свете тајне и њихов значај. • Крштење, миропомазање, покајање, причешће, брак, свештенство и јелеосвећење.
Свете тајне крштења и миропомазања	1		
Свете тајна покајања	1		
Свете тајна причешћа	1		
Света тајна брака	1		
Света тајна свештенства	1		
Света тајна јелеосвећења	1		
Систематизација	1		
Годишња систематизација	1		

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА

- Ликовна култура.
- Музичка култура.

ДИДАКТИЧКА УПУТСТВА И ПРЕПОРУКЕ

Подстаћи ученике да слободно искажу своје мишљење о наставним садржајима који се реализују на часу.

Развој моралног осјећања треба његовати кроз примјере, приче и параболе које су у домену дјечијег разумијевања и способности да разликују добро и лоше.

Примијенити очигледна наставна средства (*Свето писмо*, иконе, слике из Библије, цртани филм и сл.).

Час се може настава реализовати у учионици, али и у храму, гдје ученици могу присуствовати појединим Светим тајнама (крштење, причешће и сл.).

Користити уџбеник, слике, иконе итд.

РАЗРЕД:	ПЕТИ
СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА:	1
ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА:	36

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Наставна тема	Оквирни број часова
1. Богослужбена мјеста и свештена лица	3
2. Богослужења	5
3. Сакрални предмети и богослужбене књиге	4
4. Празници	5
5. Крсне славе код Православних Срба	13
6. Молитве и пост	6

Наставне јединице	Број часова	Исходи учења	Садржаји програма /Појмови
Тема 1: Богослужбена мјеста и свештена лица			
О храму	1	Ученик може да: <ul style="list-style-type: none"> • објасни шта је храм; • анализира изглед храма; • наброји и разликује степене свештених лица. 	<ul style="list-style-type: none"> • Храм. • Свештена лица.
Свештена лица	1		
Систематизација	1		
Тема 2: Богослужења			
О богослужењу, облици богослужења	1	Ученик може да: <ul style="list-style-type: none"> • наброји облике богослужења; • дефинише дневни круг богослужења; • појасни шта је Света Литургија; • препозна значај учешћа у Светој Литургији; • анализира укратко дијелове Свете Литургије. 	<ul style="list-style-type: none"> • Свакодневна богослужења и Света Литургија.
Дневни круг богослужења	1		
Света Литургија	1		
Подјела Свете Литургије	1		
Систематизација градива	1		
Тема 3: Сакрални предмети и богослужбене књиге			
Свете сасуде и одежде	1	Ученик може да: <ul style="list-style-type: none"> • објасни шта су свете сасуде и одежде; • наброји и објасни богослужбене књиге; • појасни значај и улогу икона у Православној Цркви. 	<ul style="list-style-type: none"> • Свете сасуде и одежде. • Богослужбене књиге. • Иконе.
Богослужбене књиге	1		
Свете иконе	1		
Систематизација	1		

Тема 4: Празници

Господњи празници	1	<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дефинише подјелу празника у Православној Цркви; • наброји празнике; • упореди и анализира празнике по значају; • спозна и разумије празник Васкрсења Христовог као темеља Хришћанске вјере. 	<ul style="list-style-type: none"> • Господњи празници. • Богородичини празници. • Светитељски празници. • Васкрсење.
Богородични празници	1		
Празници светитеља и светих	1		
Васкрсење (Јн 20, 1-18)	1		
Систематизација	1		

Тема 5: Крсне славе код Православних Срба

Крсна слава код Православних Срба	1	<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • процијени потребу и улогу крсне славе код Православних Срба; • објасни начин слављења и славске обичаје код Православних Срба; • објасни живот светитеља; • разумије начин на који су постали светитељи; • анализира представе крсних слава на иконама; • изложи датуме када се славе поједине крсне славе. 	<ul style="list-style-type: none"> • Крсне славе код Православних Срба припрема и начин слављења. • Свети Стефан. • Свети Јован Крститељ. • Свети Василије Велики. • Свети Сава. • Свети вел. муч. Георгије. • Света вел. муч. Марина. • Свети пророк Илија. • Света Петка-Параскева. • Свети Димитрије. • Свети Архангел Михаило. • Свети Николај.
Свети архиђакон Стефан	1		
Свети Јован Крститељ	1		
Свети Василије Велики	1		
Свети Сава, Архиепископ српски	1		
Свети вел. муч. Георгије	1		
Света вел. муч. Марина	1		
Свети пророк Илија	1		
Света Петка-Параскева	1		
Свети Димитрије	1		
Свети архангел Михаило	1		
Свети Николај	1		
Систематизација	1		

Тема 6: Молитве и пост

Молитве за упокојене	1	<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • појасни ко врши и шта су: молитве за упокојене, велико и мало освећење воде и други црквени обреди и молитве; • разумије значај и улогу: молитви за упокојене, великог и малог освећења воде, као и других молитви у животу православних хришћана; • објасни настанак и потребу хришћанског поста; • наброји врсте постова. 	<ul style="list-style-type: none"> • Молитве за упокојене. • Велико и мало освећење воде. • Други црквени обреди и молитве. • Настанак, значај, потреба, начин и вријеме поста.
Велико и мало освећење воде	1		
Други црквени обреди и молитве	1		
Хришћански пост	1		
Систематизација	1		
Годишња систематизација	1		

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА

- Српски језик.
- Ликовна култура.
- Музичка култура.

ДИДАКТИЧКА УПУТСТВА И ПРЕПОРУКЕ

Неке наставне јединице се могу реализовати и у храму.

Ученицима показати свете сасуде, одежде и богослужбене књиге.

Настојати да ученици заволе часове вјеронауке и да радо долазе у храм и активно учествују у богослужењу (да пјевају за пјевницом, дјечаци могу читати *Апостол* и помагати свештенику у олтару и сл.).

Користити *Свето писмо, Илустровану (Дјечију) Библију, Пролог* и иконе.

РАЗРЕД:	ШЕСТИ
СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА:	1
ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА:	36

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Наставна тема	Оквирни број часова
1. Почетак историје хришћанске Цркве	6
2. Гоњења и мисионарење	5
3. Историја хришћанске Цркве од IV до IX вијека	4
4. Историја неправославних хришћанских цркава и других вјерских заједница	4
5. Крштење Словена	2
6. Немањићи и њихове задужбине	10
7. СПЦ у БиХ и стање под турском владавином	5

Наставне јединице	Број часова	Исходи учења	Садржаји програма /Појмови
Тема 1: Почетак историје хришћанске Цркве			
Историја хришћанске Цркве (преглед периода)	2	Ученик може да: <ul style="list-style-type: none"> • дефинише појам Црква; • наброји периоде историје хришћанске Цркве; • објасни важност празника Вазнесења Господњег и Педесетнице. • анализира ко су били први хришћани и како се ширила рана Црква. 	<ul style="list-style-type: none"> • Хришћанска Црква. • Вазнесење Господње. • Силазак Светог Духа на апостоле - Педесетница. • Живот ране Цркве.
Вазнесење Господње и обећање Утјешитеља	1		
Силазак Светог Духа на апостоле	1		
Живот ране Цркве	1		
Систематизација	1		
Тема 2: Гоњења и мисионарење			
Свети архиђакон и првомученик Стефан	1	Ученик може да: <ul style="list-style-type: none"> • схвати чврстину вјере Св. првомуч. и арх. Стефана; • објасни начин обраћања Савла у хришћанство. • препозна улогу и значај Св. апостола Петра и Павла; • наброји значајна мјеста и догођаје њихове мисије Св. апостола Петра и Павла; • препозна разлоге мученичког страдања за своју вјеру. 	<ul style="list-style-type: none"> • Свети првомуч. и арх. Стефан. • Свети апостоли Петар и Павле. • Мисија апостола. • Ширење и страдање Цркве.
Свети апостола Павле	1		
Мисија Светих апостола Петра и Павла	1		
Ширење Цркве и страдање у вријеме римских царева	1		
Систематизација	1		

Тема 3: Историја хришћанске Цркве од IV до IX вијека

Цар Константин и царица Јелена	1	<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • препозна важност за хришћанство доласка цара Константина на власт; • објасни циљ и начин монашког живота; • анализира смисао, важност и значај Васељенских сабора, као и њихових одлука. 	<ul style="list-style-type: none"> • Цар Константин. • Монаштво. • Васељенски сабори.
Монаштво - уопште	1		
Васељенски сабори - преглед и појам Сабора	1		
Систематизација	1		

Тема 4: Историја неправославних хришћанских цркава и других вјерских заједница

Римокатоличка Црква	1	<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • препозна и упореди разлике учења Православне и Римокатоличке Цркве; • препозна и упореди основна учења и обичаје ислама (у БиХ); • процијени разлоге појаве протестантизма у Европи. 	<ul style="list-style-type: none"> • Римокатоличка Црква. • Ислам. • Протенстатизам.
Ислам	1		
Протестантизам	1		
Систематизација	1		

Тема 5: Крштење Словена

Крштење Словена	1	<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • препозна начин примања хришћанства код Срба и других словенских народа; • именује хришћанске мисионаре код словенских народа и објасни њихов рад. 	<ul style="list-style-type: none"> • Крштење Словена. • Света браћа Ђирило и Методије и њихови ученици.
Света браћа Ђирило и Методије и њихови ученици	1		

Тема 6: Немањићи и њихове задужбине

Велики жупан Стефан Немања - ман. Студеница	1	<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • именује оснивача династије Немањића и процијени значај његове владавине за српски народ; • дефинише значај Светог Саве за СПЦ и род српски; • објасни улогу Светог Саве у организацији Српске православне Цркве; • именује значајна мјеста која је Свети Сава посјетио на поклоничким путовањима; • наброји српске задужбинаре и њихове задужбине; • процијени значај личности цара Душана и кнеза Лазара за СПЦ и род српски; • анализира улогу Српске православне Цркве на очувању јединства српског народа после пада Косова до данас. 	<ul style="list-style-type: none"> • Стефан Немања. • Свети Сава. • Српска православна Црква - самосталност и организација. • Манастир Хиландар. • Српски владари и њихове задужбине. • Цар Душан и Свети кнез Лазар. • Косовска етика.
Свети Сава - дјетињство и одлазак на Свету Гору	1		
Мирење браће и Савина мисија (1207-1217)	1		
Самосталност Српске православне Цркве	1		
Путовања Светог Саве и његова смрт у Трнову	1		
Утврђивање	1		
Манастир Хиландар	1		
Краљеви српски: Урош I, Милутин, Драгутин, Стефан Дечански и њихове задужбине	1		
Цар Душан и Свети кнез Лазар	1		
Косовска етика и косовско опредјељење (народне пјесме)	1		

Тема 7: СПЦ у БиХ и стање под турском владавином

Српски владари у Босни	1	<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • именује најважније српске владаре у средњовјековној Босни; • наброји и опише важније манастире на територији Републике Српске и Федерације БиХ; • објасни стање СПЦ под турском владавином; • анализира стање СПЦ након одласка Турака до данас. 	<ul style="list-style-type: none"> • Српски владари у средњовјековној Босни. • Манастири у Републици Српској и Федерацији БиХ. • Стање у СПЦ под турском владавином. • СПЦ од 1878-1945. године.
Манастири у Републици Српској и Федерацији БиХ	1		
Стање у СПЦ под турском владавином - општи преглед	1		
СПЦ од 1878-1945. године	1		
Годишња систематизација	1		

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА

- Историја.
- Географија.
- Српски језик.

ДИДАКТИЧКА УПУТСТВА И ПРЕПОРУКЕ

Ученицима показати картографске приказе, документарне филмове, иконе и фотографије историјски значајних личности и догађаја.

Организовати покољничка путовања на којима ће на примјеру очигледности усвојити дате садржаје.

Подстицати ученике да схвате значај историје хришћанске Цркве.

Сликом показати значајна мјеста хришћанства.

Упознати ученике са најважнијим личностима Српске Цркве.

Настојати да ученици схвате колики је значај поменутих владара у историји српског народа.

Неке наставне јединице се могу реализовати и у храмовима, као и у културно историјским споменицима.

Користити енциклопедије, карте, иконе и друге историјске приручнике.

РАЗРЕД:	СЕДМИ
СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА:	1
ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА:	36

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Наставна тема	Оквирни број часова
1. Увод у Свето писмо Старог завјета	5
2. Доба патријараха	7
3. Излазак из Египта (Мисира)	7
4. Бог у животу изабраног народа	9
5. Богоизабрани народ у духовној и моралној кризи - Глас пророка као крик буђења	8

Наставне јединице	Број часова	Исходи учења	Садржаји програма /Појмови
Тема 1: Увод у Свето писмо Старог завјета			
Зашто проучавамо Свето писмо?	1	Ученик може да:	<ul style="list-style-type: none"> • Свето писмо Старог завјета. • Књиге Старог завјета. • Писци књига Старог завјета. • Свијет Старог завјета.
Стари завјет - једна цијела библиотека	1	<ul style="list-style-type: none"> • препозна важност Светог писма; • наброји књиге Светога писма Старог завјета и упозна њихове основне садржаје; 	
Писци Старога завјета: Људи надахнути од Бога	1	<ul style="list-style-type: none"> • наброји писце књига Светога писма Старог завјета; 	
Свијет Старог завјета	1	<ul style="list-style-type: none"> • упозна друштвене и социјалне прилике из времена настанка канона 	
Систематизација	1	<ul style="list-style-type: none"> • упозна времена настанка канона Светога писма Старог завјета. 	
Тема 2: Доба патријараха			
Увод у доба патријараха	1	Ученик може да:	<ul style="list-style-type: none"> • Старозавјетни патријарси. • Аврам. • Исак и Јаков. • Завјет. • Јосиф.
Аврамова историја: Велики позив, велико „да“ Богу	1	<ul style="list-style-type: none"> • дефинише појам „старозавјетни патријарси“; • покаже и опише картографским приказом мјеста на којима су живјели старозавјетни патријарси; 	
Историја Исака и Јакова: У сваком роду Завјет се обнавља	2	<ul style="list-style-type: none"> • објасни значај Аврамовог „да“ Богу; 	
Јосиф – његова улога у историји јеврејског народа	2	<ul style="list-style-type: none"> • дефинише појам „Завјет“ и разумије његов значај; 	
Систематизација	1	<ul style="list-style-type: none"> • препозна Јосифов примјер праведности и Божијег промисла о њему. 	

Тема 3: Излазак из Египта (Мисира)

Јеврејски народ у египатском ропству	2	<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дефинише појмове „ропство“ и „слобода“ у вези са јеврејским народом; • препозна успон и пад јеврејског народа у вјери у Једнога Бога; • разумије потребу за првим писаним законом Божијим; • опише начин и вријеме уласка у обећану земљу. 	<ul style="list-style-type: none"> • Јеврејски народ: ропство, ослобођење, путовање по пустињи и његов препород. • Први закон Божији. • Улазак у обећану земљу.
Ослобођење јеврејског народа из египатског ропства	2		
Препород јеврејског народа (Путовање кроз пустињу и Први закон Божији)	1		
Улазак у обећану земљу	1		
Систематизација	1		

Тема 4: Бог у животу изабраног народа

Борба за опстанак у обећаној земљи	2	<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • препозна Божију улогу у организовању живота јеврејског народа у обећаној земљи; • објасни значај цара Давида и његових Псалама; • објасни живот цара Соломона и препозна богонадахнутост и мудрост у његовим списима. 	<ul style="list-style-type: none"> • Обећана земља: улазак, борба за опстанак и организација живота. • Давид и Псалми. • Соломон.
Живот се организује на темељу Првог закона Божијег	1		
Давид, прослављени цар Израилев	2		
Псалми - молитве и пјесме Богу	2		
Соломон, најмудрији цар Израиља	1		
Систематизација градива	1		

Тема 5: Богоизабрани народ у духовној и моралној кризи - Глас пророка као крик буђења

Доба кризе - распад јединственог царства	1	<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дефинише појам „криза вјере и морала“; • наброји пророке и објасни њихову улогу у Старом завету; 	<ul style="list-style-type: none"> • Распад царства.
Пророци - уста Божија	1		

Пророк Осија: Глас љубави	1	<ul style="list-style-type: none"> • препозна и анализира појам „љубав“ у дјелу пророка Осије; • препозна и анализира појам „мир“ у дјелу пророка Михеја; • наброји и објасни мјеста на којима пророк Исаија говори о Емануилу; • објасни вавилонско ропство јеврејског народа; • процијени значај моралног владања кроз призму појмова „ропство и слобода“. 	<ul style="list-style-type: none"> • Пророци: Осија, Михеј, Исаија. • Вавилонско ропство.
Пророк Михеј: Виђење свјетског мира	1		
Пророк Исаија: Пророк Емануила	1		
Вавилонско ропство: Народ у изгнанству	1		
Систематизација	1		
Годишња систематизација	1		

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА

- Историја.
- Географија.
- Српски језик.
- Музичка култура.

ДИДАКТИЧКА УПУТСТВА И ПРЕПОРУКЕ

Подстаћи ученике да слободно искажу своје мишљење о наставним садржајима који се реализују на часу.

Ученицима показати *Библију*, карте Израела и Палестине, као и других крајева Свете Земље.

Ученицима показати слике стварања свијета и човјека из *Илустроване Библије за младе*.

Користити *Свето писмо, Илустровану (Дјечију) Библију, Пролог* и иконе.

Развој моралног осјећања треба његовати кроз примјере, приче и параболе које су у домену дјечијег разумијевања.

Настојати да ученици заволе часове вјеронауке и да радо долазе у храм и активно учествују у богослужењу (да пјевају за пјевницом, читају Псалме и друге одјељке из *Светог писма Старога завета*).

РАЗРЕД:	ОСМИ
СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА:	1
ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА:	36

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Наставна тема	Оквирни број часова
1. Свијет у вријеме Господа Исуса Христа	5
2. Господ Исус Христос долази и успоставља нови Божији савез	8
3. Господ Исус Христос разговара са људима и кроз приче им показује Царство Божије	8
4. Господ Исус Христос својим чудима објављује нови Божији свијет	5
5. Царство Божије долази кроз Страдање и Васкрсење Христово	10

Наставне јединице	Број часова	Исходи учења	Садржаји програма /Појмови
Тема 1: Свијет у вријеме Господа Исуса Христа			
Стање јеврејског народа у вријеме Господа Исуса Христа	1	Ученик може да: <ul style="list-style-type: none"> ● спозна основне чињенице о стању јеврејског народа у доба Господа Исуса Христа; 	<ul style="list-style-type: none"> ● Јеврејски народ. ● Новозавјетне књиге.
Нови Завет I: Јеванђеља и Дјела Апостолска	2	<ul style="list-style-type: none"> ● наброји новозавјетне књиге; 	
Нови Завет II: Посланице и Откровење	1	<ul style="list-style-type: none"> ● анализира значај новозавјетних књига; 	
Систематизација	1	<ul style="list-style-type: none"> ● упозна основне садржаје новозавјетних књига. 	
Тема 2: Господ Исус Христос долази и успоставља нови Божији савез			
Благовијести Пресветој Дјеви Марији о рођењу Господа Исуса Христа	1	Ученик може да: <ul style="list-style-type: none"> ● разумије догађај Оваплоћења као пројаву љубави Божије према човјеку; 	<ul style="list-style-type: none"> ● Благовијести. ● Божић. ● Свети Јован Крститељ. ● Крштење Христово. ● Апостоли. ● Испуњење обећања у Христу.
Рођење Христово: Рођендан новог човјечанства	1	<ul style="list-style-type: none"> ● процијени важност рођења Христовог којим је Бог постао један од нас; 	
Дјетињство Господа Исуса Христа	1	<ul style="list-style-type: none"> ● упозна догађаје из Христовог дјетињства; 	
Св. Јован Крститељ: пророк, претеча и крститељ Христов	1	<ul style="list-style-type: none"> ● схвати значај и улогу Св. Јована Крститеља и важност Св. тајне крштења; 	
Господ Исус Христос се крштава у Јордану	1	<ul style="list-style-type: none"> ● спозна основне чињенице везане за избор апостола; 	
Господ Исус Христос и његови ученици	1	<ul style="list-style-type: none"> ● разумије Христову проповијед као испуњење обећања Божијег о спасењу свијета и човјека. 	
Проповијед Господа Исуса Христа у Назарету („Данас се испуни Писмо на мени“)	1		
Систематизација	1		

Тема 3: Господ Исус Христос разговара са људима и кроз приче им показује Царство Божије

Господ Исус Христос као учитељ	1	<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • препозна поучни значај Христових прича и њихову савременост; • разумије и схвати поруку јеванђељских прича; • анализира поуке спаситељевих прича које ће усвајати у свом животу; • препозна улогу покајања и праштања у хришћанском животу; • дефинише ко је његов ближњи; • анализира и упореди два избора, као два начина живота; • разумије шта је Царство Божије; • процијени однос Спаситеља према женама и дјеци; • разумије важност и смисао молитве Оче наш. 	<ul style="list-style-type: none"> • Христос-учитељ. • Милостиви отац-покајање. • Милостиви Самарјанин. • Побожни (богати) младић и Закхеј. • Царство Божије. • Молитва Господња-Оче наш.
Прича о милостивом оцу	1		
Прича о милостивом Самарјанину: Наши ближњи и ми	1		
Побожни (богати) младић и Закхеј: Два човјека, два различита избора живота	1		
Прича о страшном суду: По чему се мјере људи у Царству Божијем	1		
Господ Исус Христос је заштитио и узвисио жену и дијете у Новом завјету (у односу на Стари завјет)	1		
Молитва Господња - Оче наш	1		
Систематизација	1		

Тема 4: Господ Исус Христос својим чудима објављује нови Божији свијет

Изљечење одузетог у Капернауму (Господ Исус Христос ослобађа од сваке болести)	1	<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разумије и појасни поуке у јеванђељским причама; 	<ul style="list-style-type: none"> • Изљечење одузетог у Капернауму.
--	---	---	---

Излечење слијепог од рођења: Господ Исус Христос одгони таму и дарује истинску свјетлост живота	1	<ul style="list-style-type: none"> • процијени значај јеванђељских чуда у спаситељском дјелу Господа Исуса Христа • препозна и разумије објављивање Христове божанске моћи у свијету. 	<ul style="list-style-type: none"> • Излечење слијепог. • Васкрсење Јаирове кћери. • Преображење Господње.
Васкрсење Јаирове кћери: Господ Исус Христос поново дарује живот	1		
Преображење Господње (Објављивање његове божанске природе прије страдања)	1		
Систематизација	1		

Тема 5: Царство Божије долази кроз Страдање и Васкрсење Христово

Васкрсење Лазарево: „Ја сам васкрсење и живот“	1	<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • процијени значај васкрсења Лазаревог као најаву Христовог и свеопштег васкрсења; • објасни догађаје у вези са празником Цвијети; • процијени смисао и значај Тајне вечере; • схвати важност учешћа у Св.тајни причешћа; • разумије трагику Јудиног издајства; • препозна објаву Христове људске природе кроз молитву у Гетсиманском врту и схвати смисао добровољног страдања; 	<ul style="list-style-type: none"> • Васкрсење Лазарево. • Улазак Господа Исуса Христа у Јерусалим. • Тајна вечера. • Св. тајна причешћа. • Издаја Јудина. • Молитва у Гетсиманском врту. • Понтије Пилат. • Распеће и погреб Господа Исуса Христа.
Господ Исус Христос улази у Јерусалим	1		
Тајна Вечера и договор Јудин о издаји Господа Исуса Христа	1		
Молитва Господа Исуса Христа у Гетсиманском врту	1		
Пилат предаје Господа Исуса Христа да се разапне („Ево Човјека“)	1		
Распеће и погреб Господа Исуса Христа	1		

Христос Васкрсе	1	<ul style="list-style-type: none"> • упозна догађаје у вези са Христовим страдањем; • разумије значај и смисао Васкрсења Христовог као централног догађаја у помирењу човјека са Богом; • анализира смисао јављања Васкрслог Христа и сусрета са Њим; • објасни догађај Вазнесења. 	<ul style="list-style-type: none"> • Васрсење Христово. • Јављања Васкрслог Христа. • Вазнесење.
Јављања васкрслог Господа Исуса Христа (женама мироносицама, ученицима, браћи...)	1		
Вазнесење Господа Исуса Христа	1		
Годишња систематизација	1		

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА

- Ликовна култура.
- Музичка култура.
- Географија.
- Историја.
- Српски језик.
- Васпитни рад у одјељењској заједници.

ДИДАКТИЧКА УПУТСТВА И ПРЕПОРУКЕ

Користити *Свето писмо, Илустровану (Дјечју) Библију*, иконе, географке карте итд.

Ако постоји кабинет приказати филмове везане за поједине наставне јединице.

Научити ученике тропаре и духовне пјесме, нарочито Божићне и Васкршње.

Развијати и подстицати код ученика дискусију у току реализације наставне јединице.

РАЗРЕД:	ДЕВЕТИ
СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА:	1
ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА:	34

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Наставна тема	Оквирни број часова
1. Господ Исус Христос	5
2. Човјек и морал	6
3. Хришћанске дужности	4
4. Хришћанске врлине	5
5. Међусобни односи хришћана	10
6. Хришћанске деноминације	4

Наставне јединице	Број часова	Исходи учења	Садржаји програма /Појмови
Тема 1: Господ Исус Христос			
Господ Исус Христос - Месија	1	<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разумије да је Христос од Бога обећани Спаситељ-Месија; • разумије Христову пророчко-учитељску мисију; • схвати да је остваривање заједнице са Богом једини начин превазилажења гријеха и смрти; • усвоји да је темељ Хришћанске вјере победа Христова над смрћу. 	<ul style="list-style-type: none"> • Господ Исус Христос: Месија, пророк и учитељ. • Победа над гријехом, смрти и ђаволом. • Васкрсење.
Господ Исус Христос - пророк и учитељ	1		
Господ Исус Христос – победитељ: гријеха, смрти и ђавола	1		
Васкрсење - темељ хришћанске истине и вјере	1		
Систематизација	1		
Тема 2: Човјек и морал			
Човјек као морално биће	1	<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дефинише појам „морал“ и значај човјека као јединог моралног бића; • објасни и упореди основе старозавјетног и новозавјетног моралног закона; • дефинише појмове „покајање и гријех“; • схвати важност покајања у хришћанском животу као измирење, праштање и почетак новог живота. 	<ul style="list-style-type: none"> • Морал. • Старозавјетни и новозавјетни закон. • Гријех. • Покајање.
Старозавјетни морални закон	1		
Новозавјетни морални закон	1		
Нарушавање моралног закона - гријех	1		
Покајање - борба против гријеха	1		
Систематизација	1		

Тема 3: Хришћанске дужности

Пост	1	<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разумије смисао и значај поста; • схвати важност молитве у односу Бога и човјека; • појасни улогу молитве у животу човјека; • спозна да је љубав темељ односа са Богом и ближњима. 	<ul style="list-style-type: none"> • Пост. • Молитва. • Љубав.
Молитва	1		
Однос према Богу и ближњима	1		
Систематизација	1		

Тема 4: Хришћанске врлине

Хришћанске врлине: вјера, нада и љубав	1	<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разумије значај вјере, наде и љубави у хришћанском животу; • објасни Христову бесједу на гори као основу човјековог моралног живота; • препозна смисао страдања за Христа; • анализира хришћански однос према свијету. 	<ul style="list-style-type: none"> • Вјера, нада и љубав. • Бесједа на гори. • Страдање хришћана. • Хришћанство и свијет.
Христова бесједа на гори	1		
Страдање хришћана	1		
Хришћанство и свијет	1		
Систематизација	1		

Тема 5: Међусобни односи хришћана

Брак и породица	1	<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разумије хришћанску породицу као „малу Цркву“; • схвати важност љубави и поштовања у међусобним односима у породици; • дефинише појам „егоизам“ и начине његовог превазилажења; • дефинише појам „одговорност“; 	<ul style="list-style-type: none"> • Брак и хришћанска породица. • Родитељи и дјеца. • Егоизам. • Одговорност. • Слобода воље.
Међусобни односи родитеља и дјеце	1		
Проблем егоизма и његово превазилажење	1		
О одговорности (према себи, другоме и творевини)	1		

Човјек је слободно биће	1	<ul style="list-style-type: none"> • дефинише човјека као једино слободно биће и схвати да слобода значи преузимање одговорности за своја дјела; • усвоји и покаже правилно понашање у цркви; • процијени да је јединство са Богом циљ човјековог живота; • препозна шта значи бити пријатељ са Христом; • схвата и доживи Свету Литургију као реални сусрет Бога и човјека. 	<ul style="list-style-type: none"> • Понашање у цркви. • Заједница са Богом и ближњима. • Христови пријатељи. • Света Литургија.
Како се понашати у цркви?	1		
Бити једно са Богом и ближњим	1		
Христови пријатељи	1		
Живјети са Христом и у Христу кроз Свету Литургију	1		
Систематизација	1		

Тема 6: Хришћанске деноминације

Шта су хришћанске деноминације и њихово поријекло?	1	<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • упозна и објасни шта су хришћанске деноминације; • објасни поријекло и њихово учење. 	<ul style="list-style-type: none"> • Хришћанске деноминације.
Које су то хришћанске деноминације?	1		
Систематизација	1		
Годишња систематизација	1		

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА

- Српски језик.
- Васпитни рад у одјељењској заједници.

ДИДАКТИЧКА УПУТСТВА И ПРЕПОРУКЕ

Подстаћи ученике да слободно искажу своје мишљење о наставним садржајима који се реализују на часу.

На часу користити примјере из *Светог писма*, библијске приче и догађаје, светоотачку литературу и поуке из *Пролога*.